

**Олександр
МІРОШНИЧЕНКО**

Науковий співробітник
Національного
заповідника «Глухів»

Висла печатка Всеволода Мстиславича (князя Новгородського)

За останні два роки науковцями заповідника досліджено п'ять давньоруських вислих печаток, виявлених на території Глухівського району. Хронологічні межі трьох ідентифікованих знахідок, а це печатки Великого князя Всеволода II Ольговича, князя Святослава (Миколи) Ольговича та єпископа Антонія Чернігівського, становлять тридцять років – з 1139 по 1169 рр. Навіть така кількість знахідок наштотує на думку про те, що Глухів з його околицями знаходились під впливом князів із роду Ольговичів.

Печатка Антонія Чернігівського, як одного з прихильників цієї родини, також знайдена у нас не випадково, адже феодала та духовенство, як представники влади на місцях, в часи постійних міжусобних війн за князівські престולי повинні були мати інформацію про всі події, що відбувалися в княжих столицях. Проте остання знахідка дещо не накладається на політичну мапу нашого регіону. Мова йде про князівську буллу Всеволода Мстиславича (1095–1138 рр.) – старшого сина київського великого князя Мстислава (Федора) Володимировича. Нагадаємо, що булли – свинцеві актові печатки – підвішувалися на шнурах до середньовічних офіційних документів. Щоб уникнути посадових зловживань, після зміщення з посади або ж смерті офіційних осіб середньовіччя, які мали право пломбувати документи,

Печатка Всеволода Мстиславича, знайдена на Глухівщині

матриці печаток знищували. Тому, будучи датованими іменами власників, актові печатки є ідеальним хронологічним матеріалом.

Розміри печатки Всеволода Мстиславича, знайденої на Глухівщині, складають 15 x 17 мм. Вона має наскрізний отвір для шнура і покрита жовто-сірою патиною. На лицевій стороні є рельєфне зображення двох постатей, які нібито тримаються за руки. Голова однієї з них, що знаходиться праворуч, обрамлена крапковим німбом. На постаті, що ліворуч, проглядається тулуб, і вона вища на зріст. Враховуючи іконографію аналогічних печаток, можна стверджувати, що у нашому випадку має місце зображення сцени Благовіщення з Дівою Марією праворуч і архангелом Гавриїлом ліворуч. На зворотній стороні печатки ліворуч проглядається символічне зображення святого у повний зріст, голова якого обрамлена німбом. Гіпотетично

праворуч має бути напис (не зберігся). Поєднання сцени Благовіщення на лицевій стороні булли і святого (вірогідно Федора) на зворотній може вказувати на приналежність печатки князю Всеволоду Мстиславичу.

Але яким чином документ, опломбований князем Новгородським, потрапив на Глухівщину? Князювання Всеволода Мстиславича припадає на 1117–1132 рр. Упродовж всього цього часу точилась запекла боротьба між Всеволодом і Юрієм Долгоруким. Останній пізніше стане союзником провладної гілки Новгород-Сіверських князів Ольговичів, яким підпорядковувалась і Глухівщина. Не виключено, що Всеволод Мстиславич міг вести переписку з місцевими феодалами, шукаючи серед них підтримки у боротьбі з Юрієм Долгоруким, але це лише припущення, яке потребує подальшого наукового обґрунтування.

**Юрій
КОВАЛЕНКО**

**Завідувач
науково-дослідного
відділу Національного
заповідника «Глухів»**

Димитрій Ростовський про приєднання Української церкви до Московського патріархату

У середині XVII ст. Україна потерпала від постійних бойових дій, пов'язаних з подіями Визвольної війни. Незважаючи на угоду, укладену 1654 р. Богданом Хмельницьким із російським царем про приєднання України до Московського царства, її частина ще лишалася під протекторатом Речі Посполитої. Серед українського духовенства також установилися суперечливі відносини. Незважаючи на те, що Україна була політично пов'язана із Москвою, Малоросійська православна митрополія на той час на-

Патріарх Московський Іоаким**Митрополит Київський Гедеон**

лежала Константинопольській церкві.

У 1685 р. за гетьманування І. Самойловича київським митрополитом стає єпископ Луцький Гедеон (Четвертинський). У жовтні того ж року очолювана ним делегація відбула до Московії, де патріарх Московський Іоаким звів Гедеона у чин митрополита й прийняв від нього присягу на вірність, фактично підпорядкувавши його зі всією паствою. Незважаючи на невдоволення українського духовенства, проігнорувавши східних патріархів, Гедеон, з волі московського уряду, поїхав на посвяту не до Константинополя, а до Москви, після чого став іменуватися митрополитом Київським, Галицьким і всія Русі. Київська кафедра була визнана першою в Росії.

На той час Київ вважався центром просвітництва, за виразом Лазаря Барановича «тією розумною головою», котра давала відповіді на всі питання, у чому неабияку роль відігравала величезна бібліотека Києво-Печерської лаври. Якраз у цей період починається активна діяльність святителя Димитрія Ростовського (Туптала), який, будучи ієромонахом Києво-Печерської лаври, працював над написанням великої праці «Четві-Мінеї» («Житія Святих»). Цікавою була його реакція на дії московського патріарха. Отець Димитрій дуже зрадів, коли дізнався, що залежністю Української церкви від Москви невдоволений патріарх Єрусалимський Досифей, який навіть надіслав протест царям Петру та Іоанну проти самовільного втручання та відчуження Української церкви з-під влади Константинополя. А протест цей був викликаний тим, що, прибувши до Єрусалиму, московські посли зробили пропозицію Досифею за погодження і визнання Гедеона митрополитом Київським отримати від російських государів значну винагороду. При цьому посли повідомили, що константинопольський патріарх вже свою згоду дав. Ображений єрусалимський патріарх відписав московським царям, що не слід їм вимагати таку згоду за гроші, натомість треба було просити заради святої віри і користі вірян. Таким чином Досифей не визнав посвяту Гедеона у Москві, а віддати ж їй Київську єпархію (за його словами) не може й сам кон-

Святитель Димитрій Ростовський

стантинопольський патріарх – це справа усіх чотирьох східних патріархів.

Отець Димитрій висловив своє невдоволення й тим, що патріарх Московський Іоаким своєю грамотою дозволив обирати печерського архімандрита собором старців та обов'язково посилати його до Москви для посвяти. Автор «Житій Святих» зауважив, що Іоаким порушив права малоросійського духовенства та пішов у розріз не тільки з грамотами вселенських патріархів, але навіть тих привілеїв, котрі задекларовані самою Москвою про незалежність управління Києво-Печерською лаврою. Святитель наголошував, що Москва у своїх політичних амбіціях «тягла» до себе від Малоросії ще й церковне управління, а в українців після великої кількості пережитих на той час перипетій і негараздів тільки те й лишалося, що незалежна церква, яка об'єднувала українськомовне населення України та Польщі. Але найбільш образливо для о. Димитрія та багатьох духовних осіб української церкви було те, що їх звинувачували у схильності до католицизму. Головним аргументом у цих підозрах, на думку московських священиків, було використання київським духовенством польської та латинської мов, чернечого одягу та інших побутових речей, характерних для західноєвропейських країн. Подібні думки підігрівалися і грецькими вихідцями, які бачили в українській церкві суперника у гонитві за монополією просвітництва, і будь-

ким, хто хотів вислужитися перед Москвою. Сам же Іоаким ще задовго до «приведення у лоно» Московського патріархату Української церкви розпорядився, щоб богослужбові та літописні книги, надруковані «у черкас» (в Україні) «... не противоречили дру-

гим и согласовались во всем с такими же книгами московского издания». Не питаючи згоди київського митрополита, московський патріарх приєднав до своєї патріархії українські монастирі.

Для святителя Димитрія, за його словами, найтяжчим було те, що у

відношеннях з Московією Україна, в основі церковного управління якої лежав принцип соборності та ставропігії, чекала порядку та спокою. Москва ж у духовних справах визнала тільки одноосібне правління під наглядом патріарха.

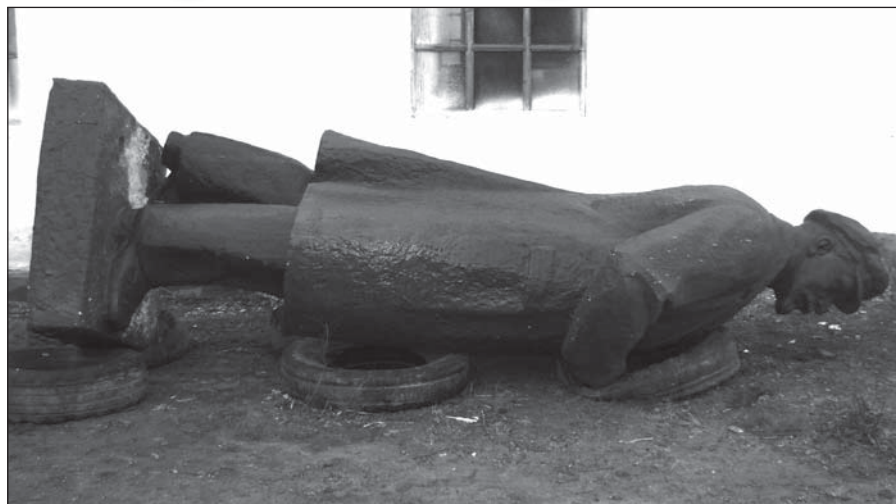
**Світлана
ЖУКОВА**

**Заступник генерального
директора Національного
заповідника «Глухів»**

4 жовтня 1983 року на головній площі Глухова відбувалась неабияка подія для провінційного міста. Тоді ж, напередодні святкування чергової річниці Жовтневої революції, під головуванням заступника голови виконкому Сумської обласної Ради народних депутатів А.Д. Бондаренка, першого секретаря Глухівського міськкому компартії України І.М. П'явки, голови Глухівського міськвиконкому О.А. Шалаша поважна комісія, до складу якої окрім чиновників та партійних діячів входили кандидати мистецтвознавства, архітектори, скульптори, приймала роботи по виготовленню і встановленню пам'ятника В.І. Леніну.

Рішення комісії було оформлено не простим документом, виконаним на механічній друкарській машинці, а актом приймання на крейдяному папері, віддрукованому типографським засобом. У акті наводились наступні відомості: «Пам'ятник споруджений у 1983 р. відповідно до дозволу Ради Міністрів Української РСР від 23 травня 1974 р. № 5522/72. Авторами пам'ятника є скульптор Борис Петрович Ульянов (!) та Валентин Костянтинівч Жигулін. Проектування виконано Міністерством культури УРСР і Держбудом УРСР спільно з Сумським облвиконкомом, Спілкою художників і Спілкою архітекторів України. Технічна документація зроблена Київським творчо-виробничим об'єднанням «Художник». Пам'ятник представляє собою бронзову скульптуру вождя висотою 4,2 м, встановлену на гранітному постаменті висотою 3,4 м, полірованому з лицевої сторони, Новоданилівського родовища Миколаївської області. Вартість пам'ятника за кошторисно-фінансовими розрахунками складає 39,3 тис. руб. Всі роботи виконані на високому ідейно-художньому і технічному рівні».

Історія повторюється?

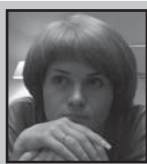

Пам'ятник В.І. Леніну в очікуванні своєї долі

Акт приймання був скріплений тринадцятьма підписами. Мабуть наказ Міністра культури УРСР від 02.11.1983 р. № 990, який затверджував персональний і кількісний склад Державної комісії по прийманню пам'ятника В.І. Леніну у м. Глухові, вже тоді передрікав його долю. Так і сталося через 32 роки. 7 грудня 2015 р., виконуючи Закон України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки», він був спокійно демонтований без зайвих мітингів і емоцій. Вони виникли пізніше, коли стало відомо, що статую «вождя світового пролетаріату», яка за попереднім обговоренням із владою міста мала б бути передана до фондів Національного заповідника «Глухів» для створення парку радянської доби, в якому уже до цього з'явився пам'ятник Карлу Марксу, що стояв на території педуніверситету, відвезли на господарський двір ЖЕКу.

Згодом у місцевій пресі зв'язилася інформація про ідею продажу пам'ятника В.І. Леніну з аукціону. Читаючи її, мимоволі пригадалися події вікової давнини. Тоді ж, запаморочена успіхом здобутків революції, нова глухівська міська та повітова влада зняла зі своїх п'єдесталів пам'ятники

Н.А. Терещенку, П.О. Рум'янцеву-Задунайському, Олександрю II, словом всім тим, хто, на її думку, уособлював добу «поміщиків-експлуататорів». У 1927 р. журналіст Ігор Селенкін, готуючи статтю про Глухів до журналу «Огонёк», у саркастичному тоні згадав «маяк Свободи» – піраміду, зроблену із шалівки, пофарбованої суриком, що стояла на місці пам'ятника П.О. Рум'янцеву-Задунайському, і власне статую фельдмаршала, яка нібито «до сих пор лежить у задней стени торговых рядов, орошаемая дождями и собаками». Але журналіст помилився. Якщо ж доля пам'ятника Н.А. Терещенку нам невідома, крім коментарів на кшталт «стране нужен металл», то є документальні свідчення, що у 1927 р. статуя П.О. Рум'янцева-Задунайського і погруддя Олександра II акцентували вхід до Глухівського округового музею. Навіть у ті буремні роки була прийнята цивілізована ухвала зробити цих «ворогів світового пролетаріату» музейними експонатами. На тлі останніх подій вирішення долі пам'ятника Леніну нагадує участь пам'ятника Терещенку з різницею у століття. Невже за сто років людство, яке за цей час створило космічні кораблі, комп'ютерні технології, мобільний зв'язок, нічого не змінило у своїй свідомості і амбіціях?

Вера
НАЗАРОВАГенеалог
г. Москва

Тропинками глуховских кладбищ

Продолжение.

Начало в № 1(61), 3(63) - 6(66)
2014 г., № 3(69) - № 5(71) 2015 г.

СНЕЖКОВЫ

После смерти Бориса Анастасиевича Козачка два года место Городского Головы оставалось вакантным до тех пор, пока на эту должность не был избран Коллежский Ассессор Николай Иванович Снежков. Происходил он из старинного дворянского рода, жившего в Глухове и округе со времен Малороссийской коллегии.

Родился Николай Иванович 2 октября 1833 г. Шестнадцатилетним юношей он поступил на службу письмоводителем в Глуховскую дворянскую опеку и более 19 лет исполнял эти обязанности. Затем он состоял судебным приставом, помощником секретаря и секретарем Глуховского съезда Мирowych судей. В последней должности Николай Иванович пробыл 10 лет 2 месяца и 13 дней. Всего его служба как чиновника продолжалась 30 лет и 21 день. Принимая во внимание, что Снежков состоял на службе как чиновник в общей выслуге своей на жаловании из казны только 17 лет, уйдя 2 апреля 1880 года с должности причитающаяся из Глуховского казначейства пенсия составляла мизерную сумму. Сразу после ухода с должности секретаря съезда Мирowych судей Глуховского округа в 1881 г. Снежкова утвердили кандидатом заседателя Глуховской дворянской опеки. С 1882 г. он был присяжным заседателем, а с 1889 г. в течение 10 лет состоял бухгалтером Глуховского Городского общественного банка и, будучи в этой должности, был избран Городским Головой.

Отслужив положенное четырехлетие, в 1903 г. Николай Иванович Снежков окончательно ушел со службы. Именно ему Глухов обязан своим обилием растительности. Во время его пребывания в должности

Памятники на могилах Николая Ивановича и Надежды Васильевны Снежковых

Городского Головы началось глобальное озеленение города. Было открыто два земских питомника для выращивания посадочного материала и началось повсеместное высаживание деревьев на дорогах и улицах города. Благодаря этому со временем городские пустынные пыльные площади и улицы превратились в бульвары.

Скончался Н.И. Снежков 21 марта 1907 г. в возрасте 74-х лет. Погребение состоялось на Веригинском кладбище. Спустя 8 лет на том же кладбище нашла упокоевание и его супруга, Надежда Васильевна Снежкова, скончавшаяся 5 октября 1915 г. Памятники четы Снежковых сохранились, но были когда-то сняты со своих исторических мест и до сих пор просто стоят среди других таких же «несчастных» надгробий.

У Николая Ивановича и Надежды Васильевны Снежковых было четверо сыновей: Иван; Пармен, который в разные годы состоял попечителем богадельни в Глухове и членом попечительного совета Гимназии, членом, а позже председателем Глуховской уездной Земской Управы; Михаил и Василий начинали свою службу в 19-м пехотном Костромском

полку, квартировавшем до 1892 г. в Глухове. Уйдя в запас, Василий стал Земским Начальником 2 участка Новозыбковского, а затем Новгородсеверского уездов, в 1904 году перешел на ту же должность в 5 участок Глуховского уезда, с начала 1910-х годов и до революции был членом попечительного совета Гимназии, членом Глуховского уездного отделения Епархиального училищного Совета и членом комиссии «Собрание предметов местной старины и искусства», учрежденной земством при Глуховской Земской публичной библиотеке. А если говорить о преемственности поколений, то нельзя не сказать, что именно Василий Николаевич Снежков был выбран Городской Думой и занимал с 1912 по 1914 год должность Городского Головы города Глухова....

СНЕЖКОВЫ

В нескольких метрах от надгробий Николая Ивановича и Надежды Васильевны Снежковых, по периметру некогда стоявшей в этом месте кладбищенской церкви Веригинского погоста, сохранилось еще несколько надгробий старинного рода Снежковых, что свидетельствует о

Черный мраморный монумент Козьме Петровичу и Екатерине Ивановне Снежковым прижизненных деяниях представителей этой семьи, так как в те времена у церковных стен было принято хоронить людей истинно верующих, влиятельных, богатых и много сделавших для церкви.

Предком этого рода был Никифор Иванович Снежков, который с 1756 г. служил в Малороссийском Нежинском полку.

Надгробная надпись Е.И. Снежковой

Надпись магазина на «двустороннем» памятнике Козьме Петровича и Екатерины Ивановны Снежковых

В 1762 г. Никифор Иванович был произведен в войсковые товарищи, принимал участие в войне с турками и за ранами в 1774 г. был уволен в отставку. У Никифора Ивановича было трое сыновей, от которых и пошла все глуховские Снежковы...

Идя по главной аллее кладбища, нельзя не заметить стоящий на высоком постаменте черный мраморный монумент Козьме Петровичу и Екатерине Ивановне Снежковым. Основание памятника проросло мощным кустарником, но само надгробие стоит по-прежнему ровно и статно.

Козьма Петрович Снежков родился в 1789 г. Он был правнуком Никифора Ивановича, в 1831–1833 годах служил заседателем, а в 1837–1838 годах – исправником в Глуховском земском суде. Жена, Екатерина Ивановна, была моложе его на 16 лет, но покинула этот мир раньше супруга. Она умерла 27 февраля 1868 г. в возрасте 63 лет. Ее тело было погребено на Веригинском кладбище вблизи церковной стены.

Козьма Петрович скончался 2 августа 1872 г. на 84 году жизни. Тело его было погребено рядом с супругой, а на их общей могиле был поставлен не характерный для того времени «двусторонний», один на двоих, памятник модного «Магазина монументовъ И.М. Кабанова противъ почтамта въ Москвѣ».

У противоположной стены некогда бывшей на Веригинском кладбище церкви можно найти невысокий столбик из местного камня – надгробие Анны Ивановны Снежковой – и совсем уже вросшую в землю, покрытую мхами и грязью, плиту Анны Васильевны Снежковой. Кем были эти женщины, носили ли фамилию по крови или в замужестве, установить не удалось.

Монументы, поставленные глуховчанам, сыгравшими заметную

Надгробие Анны Ивановны Снежковой

Могильная плита Анны Васильевны Снежковой
роль в истории города, как и памятники рядовым людям, поражают ли они своей основательностью или лежат на дорожках, покрытые мхом забвения, сохраняют историю города и заставляют о многом задуматься. Как символ всей прошедшей эпохи, они молчаливо возвышаются в изголовьях тех, кто жил когда-то, творил и был таким же, как мы сегодня – живым...

Посещая кладбища и могилы своих усопших родных, обратите внимание на забытые старинные надгробия. Эти люди были историей города, но перипетии XX века лишили их могилы родного ухода, зажженных свечей и молитв, а их надгробия нуждаются в элементарной уборке и уважительном отношении!

**Надія
МІРОШНИЧЕНКО**

Науковий співробітник
Національного
заповідника «Глухів»

Микола Миколайович Неплюєв у спогадах М.П. Василенка

Микола Неплюєв біля ставка у Воздвиженському маєтку

Відомий історик, вихованець Глухівського учительського інституту, один із засновників Української академії наук Микола Прокопович Василенко на сторінках своїх мемуарів згадував про Миколу Миколайовича Неплюєва та засноване ним Хрестовоздвиженське трудове братство. Особисто історик жодного разу не відвідував братство, але він наводив цікаві факти стосовно розмов і чуток про життя общини та його фундатора.

Заочне знайомство з подвижницькою діяльністю М. Неплюєва розпочалося із зустрічі Миколи Василенка з професором М. Вагнером, який був добрим другом Трудового братства та його засновника. Він одним із перших написав позитивний відгук про Миколу Неплюєва і його починання під назвою «Оазис у пустелі». Микола Прокопович цікавився життям цієї общини і вважав її досвід вартим дослідження. Історик зазначав, що у 1880–1890 рр. у Глухівському повіті багато говорили про братство М. Неплюєва. За його словами воно було своєрідним втіленням християнського комунізму, але з самого початку приречене на загибель, адже свій життєвий уклад братчики будували виключно на особистому самовдосконаленні, а не на докорінній реформації економічних основ всього суспільства. Слід зазначити, що це зауваження М. Василенка цілком правильне, хоча М. Неплюєв все життя працював над тим, щоб розповсюдити мережу братств на зразок Воздвиженського по всьому світу з метою удосконалення соціально-економічної системи.

Микола Прокопович писав, що община жила достатньо відособлено, щоб слугувати зразком для інших селян. Релігійне життя братства не було традиційним. Община відрізнялася від звичайної церкви, створювала особливу дисципліну та світогляд, на якому залишали відбиток особисті погляди та забобони Миколи Неплюєва, що значно насторожувало оточуюче населення. М. Василенко зазначав: «У Глухівському повіті братство зустріло безперечно негативне до себе ставлення. Я жодного разу не зустрів нічого в його захист. Особистість М.М. Неплюєва викликала до себе таке ставлення:

це самодур, який пустує. Цю думку підтримував і Г.Я. Дорошенко, який був у нього головноуправляючим. Про М.М. Неплюєва в Глухівському повіті розповідали лише анекдоти, прагнучи підкреслити негативні сторони його діяльності в братстві, на зразок обов'язкового читання родоводу Неплюєвих, намагались висміяти братство або накинути на нього тінь... Але позитивні сторони братства, економічна роль колективізму в ньому не звертали на себе уваги, нею завжди зневажали. Вона не давала приводу для глузувань». Далі історик зауважував, що Микола Неплюєв, заснувавши братство, присвятив йому все життя. Він не був світською людиною і тільки один раз виступив в ролі громадського діяча, коли на короткий термін був обраний почесним попечителем Глухівської гімназії. Студентам він запам'ятався як вишуканий джентльмен у циліндрі, який, на їх подив, завжди ставив на підлогу.

Тож діяльність М.М. Неплюєва

мала полярні оцінки, на які, зазвичай, впливав людський фактор. Його часто звинувачували в надмірному нав'язуванні власного світогляду та волі, контролі особистого життя братчиків і сектантстві. З іншого боку, відвідувачі Воздвиженських шкіл стверджували, що учні мали гарні навички спілкування, грамотно та впевнено висловлювали власні думки. Вихованці отримали широкі можливості для розвитку своїх талантів (гуртки за інтересами: драматичний, художній, музичний та ін.). На нашу думку, в атмосфері тотального контролю, моральної задухи неможливо виховати успішних, талановитих особистостей, якими славилися Воздвиженські школи. Беззаперечним критерієм успішної роботи закладів М. Неплюєва була досконала соціально-економічна система, про яку згадував М.П. Василенко, а також довговічність їх існування – майже 40 років, у тому числі 23 за життя засновника.

Сторінками минулого

Продовження

Початок у номері 5 (71) 2015 р.

Учителя:

Русского языка и словесности, статский советник Антон Онуфриевич Щербов, кандидат историко-филологического факультета университета св. Владимира, в службе с 9 сентября 1881 г., в настоящей должности (VIII кл.) с 1 сентября 1893 г., орден св. Станислава 3 ст. (28 декабря 1891 г.), содержание 1120 руб.

Русского языка и словесности, статский советник Петр Аркадиевич Адамов (он же и секретарь педагогического совета гимназии), окончил курс Нежинского историко-филологического института, в службе и в настоящей должности (VIII кл.) с 1 июля 1881 г., орден св. Анны 3 ст. (26 декабря 1891 г.), содержание 1820 руб.

Древних языков, коллежский асессор Константин Игнатьевич Тюльпанов, окончил курс Нежинского историко-филологического института, в службе и в настоящей должности (VIII кл.) с 1 июля 1889 г., содержание 1430 руб.

Древних языков, коллежский асессор Егор Андреевич Григорович, окончил курс С.-Петербургского историко-филологического института, в службе и в настоящей должности (VIII кл.) с 1 февраля 1889 г., содержание 1310 руб.

Математики, статский советник Иван Яковлевич Плаксин, кандидат физико-математического факультета университета св. Владимира, в службе и в настоящей должности (VIII кл.) с 13 сентября 1879 г., орден св. Станислава 2 степени (26 декабря 1891 г.), содержание 1360 руб.

Математики и физики, коллежский советник Иван Францевич Высоцкий, кандидат физико-математического факультета С.-Петербургского университета, в службе с 10 августа 1882 г., в настоящей должности (VIII кл.) с 1 июля 1889 г., орден св. Анны 3 ст. (1 января 1893 г.), содержание 1480 руб.

Истории и географии, надворный советник Василий Андреевич Мальченко, кандидат историко-филологического факультета университета св. Владимира, в службе с 20 августа 1887 г., в настоящей должности (VIII кл.) с 20 октября 1887 г., содержание 1320 руб.

Немецкого языка, надворный советник Мариан Юлианович Бартошевицкий, кандидат историко-филологического фа-

культета университета св. Владимира, в службе и настоящей должности (VIII кл.) с 31 августа 1887 г., содержание 1320 руб.

Французского языка, не имеющий чина Адольф Феофилович Леру, имеет свидетельство на звание учителя французского языка в гимназии и прогимназии, в службе с 2 апреля 1891 г., в настоящей должности (VIII кл.) с 1 сентября 1892 года, содержание 1170 руб.

Чистописания, черчения и рисования, коллежский асессор Константин Николаевич Гофман (он же и библиотекарь фундаментальной и ученической библиотек), окончил курсы Строгановского центрального училища технического рисования, в службе с 20 января 1888 г., в настоящей должности (VIII кл.) с 18 ноября 1891 г., содержание 970 руб.

Приготовительного класса, титулярный советник Алексей Иванович Громько, окончил курсы Глуховского учительского института, в службе с 1 июля 1882 г., в настоящей должности (XII кл.) с 28 сентября 1885 г., содержание 600 руб.

Воспитатель при пансионе, не имеющий чина, Адам Вильгельмович Поль, действительный студент историко-филологического факультета университета св. Владимира, в службе и в настоящей должности (VIII кл.) с 3 ноября 1892 г., содержание 350 руб. и квартира.

Помощники классных наставников:

Коллежский асессор Дмитрий Петрович Шкилев, в службе с 16 октября 1882 г., в настоящей должности (X кл.) с 1 декабря 1885 г., содержание 450 руб. в том числе квартирные 150 руб.

Неимеющий чина Андрей Павлович Гук, окончил курс Нежинского историко-филологического института князя Безбородко, в службе с 20 августа 1890 г., в настоящей должности (X кл.) с 9 октября 1890 г., содержание 450 руб., в том числе квартирных 150 руб.

Прочие служащие:

Врач при гимназии, коллежский советник Митрофан Васильевич Филоненко-Бородич, в службе с 13 декабря 1876 г., в настоящей должности (VIII кл.) с 13 января 1882 г., орден св. Анны 2 ст. (7 ноября 1886 г.), содержание 300 руб.

Письмоводитель, титулярный советник Иван Данилович Понько, в службе с 24 марта 1862 г., в настоящей должности (X кл.) с 16 октября 1870 г.,

содержание 520 руб.

Учитель пения (по найму), не имеет чина Павел Евфимович Зеленецкий, образование получил в духовном училище, содержание 450 руб., в том числе за исполнение обязанности псаломщика в гимназической церкви 200 руб.

Учитель гимназии (по найму), коллежский секретарь Сергей Мойсеевич Солошенко, содержание 250 руб.

2. Глуховская женская гимназия с VIII дополнительным классом

Преобразована из бывшего женского училища 2 разряда в 4-классную прогимназию в 1870 г. и в полную гимназию в 1894 г. Помещается в доме, принадлежащем Глуховскому городскому обществу. На содержание гимназии отпускается: из государственного казначейства 300 руб., сбора за учение 1695 руб. 60 коп. от городского общества 4000 руб., из % с пожертвованных капиталов 1364 р. 90 коп. и от губернского земства 750 руб.

Учащихся 147 учениц.

Председатель педагогического совета, директор мужской гимназии, действительный статский советник Михаил Федорович Лазаренко.

Начальница гимназии, вдова коллежского секретаря Ольга Ивановна Пигарева, в службе с 21 августа 1869 г., содержание 600 руб.

Законоучитель, священник Константин Николаевич Рознатовский (он же законоучитель и в мужской гимназии), содержание 240 руб.

Законоучитель (по найму), священник Герасим Филиппович Смоличев (он же законоучитель и в учительском институте), содержание 280 руб.

Преподавательницы:

Русского языка, наставница Любовь Николаевна Колодьева, в службе и в настоящей должности с 16 сентября 1877 г., содержание 480 руб.

Арифметики, домашняя учительница Наталия Михайловна Мисловская, в службе и в настоящей должности с 5 сентября 1877 г., содержание 450 руб.

Географии и истории, домашняя наставница Варвара Семеновна Рындич, в службе и в настоящей должности с 27 января 1884 г., содержание 350 руб.

Французского языка, домашняя наставница Елизавета Ивановна Варыпаева, в службе с 1 сентября 1873 г., в настоящей должности с 22 сентября

Продолжение на стр. 8

Продолжение. Начало на странице 7
1890 г., содержание 360 руб.

Приготовительного класса, домашняя наставница Мария Ивановна Трусевич, в службе и настоящей должности с 13 августа 1883 г., содержание 275 руб.

Приготовительного класса, наставница Елизавета Андреевна Персидская, в службе и настоящей должности с 5 мая 1886 г., содержание 275 руб.

Рукоделия, София Павловна Балабан, в службе с 1 августа 1890 г., в настоящей должности с 12 октября 1890 г., содержание 300 руб.

Классные надзирательницы:

Домашняя учительница Мария Алексеевна Мечкова, в службе и настоящей должности с 11 августа 1881 г., содержание 250 руб.

Домашняя наставница Александра Львовна Беловская, в службе и настоящей должности с 14 марта 1894 г., содержание 250 руб.

Преподаватели по найму:

Русской словесности, статский советник Петр Аркадиевич Адамов (он же состоит на службе учителем Глуховской мужской гимназии), содержание 120 руб.

Русского языка, статский советник Антон Онуфриевич Щербов (он же состоит на службе учителем Глуховской мужской гимназии), содержание 120 руб.

Математики, статский советник Иван Яковлевич Плаксин (он же состоит на службе в Глуховской мужской гимназии), содержание 120 руб.

Математики, коллежский советник Иван Францович Высоцкий (он же состоит на службе учителем в Глуховской мужской гимназии), содержание 120 руб.

Естественной истории, коллежский советник Михаил Иванович Демков (он же состоит на службе учителем Глуховского учительского института), содержание 160 руб.

Географии и истории, надворный советник Василий Андреевич Мальченко (он же состоит на службе в Глуховской мужской гимназии), содержание 160 руб.

Немецкого языка, надворный советник Мариан Юлианович Бартошевицкий (он же состоит на службе учителя Глуховской мужской гимназии), содержание 280 руб.

Французского языка, не имеющий чина Адольф Феофилович Леру (он же состоит на службе учителя Глуховской мужской гимназии), содержание 280 руб.

Чистописания, рисования и черчения, коллежский ассessor Константин Николаевич Гофман (он же состоит учителем Глуховской мужской гимназии), содержание 320 руб.

Пения, не имеющий чина Павел Ефимович Зеленецкий, содержание 200 руб.

3. Глуховский учительский институт

Основан в 1874 г., помещается в казенном доме; на содержание института с образцовым при нем двухклассным училищем отпускается из государственного казначейства 26206 руб., добавочно на обучение ручному труду 1600 руб., сбора за учение в городском училище 400 руб. и сбора за содержание в институте своекаштан. воспитанников 350 руб., а всего 28556 руб.

Директор Института, статский советник Иван Семенович Андриевский, кандидат исторических наук университета св. Владимира, в службе с 1 июня 1880 г., в настоящей должности (V кл.) с 3 июня 1894 г., орден св. Анны 3 ст. (27 декабря 1891 г.), содержание 2000 руб. и квартира.

Законоучитель, священник Герасим Филиппович Смоличев, кандидат богословия Киевской духовной академии, в службе с 28 августа 1885 г., в настоящей должности с 25 марта 1890 г., содержание 1380 руб. (в том числе за отправление церковных служб 180 руб.).

Преподаватели:

Истории и географии, коллежский советник Григорий Емельянович Линник, кандидат исторических наук университета св. Владимира, в службе и настоящей должности (VIII кл.), с

20 января 1882 г., орден св. Анны 3 ст. 22 декабря 1893 г. содержание 1200 руб.

Математики, коллежский советник Николай Алексеевич Цибулевский, кандидат математических наук С.-Петербургского университета, в службе и настоящей должности с 28 февраля 1882 г., орден св. Анны 2 ст. 1 января 1893 г., содержание 1200 руб.

Русского языка и словесности, не имеющий чина Адриан Сепенцев, окончил курс Московского университета, в настоящей должности с 4 октября 1894 г.

Физики и естественной истории, коллежский советник Михаил Иванович Демков, кандидат естественных наук университета св. Владимира, в службе с 25 августа 1882 г., в настоящей должности (VIII кл.) с 8 ноября 1885 г., орден св. Станислава 3 ст. 28 декабря 1889 г., содержание 1200 руб.

Учитель чистописания, черчения и рисования надворный советник Александр Павлович Шапорин, окончил курс Строгановского училища технического рисования, в службе и настоящей должности (VIII кл.) со 2 января 1882 г., орден св. Станислава 3 степени 28 декабря 1888 г., содержание 1000 руб.

Письмоводитель, коллежский секретарь Сергей Моисеевич Солошенко (он же учитель гимнастики и ручного труда), окончил курс Глуховского учительского института, в службе с 1 июля 1882 г., в настоящей должности с 1 марта 1894 г., содержание 420 руб., за преподавание гимнастики 500 руб., за преподавание ручного труда 600 руб. и квартира.

Учитель пения, коллежский регистратор Иларион Игнатьевич Крыжановский, содержание 500 руб.

Врач при институте, коллежский советник Митрофан Васильевич Филоненко-Бородич, в службе с 13 января 1882 г., в настоящей должности с 1 февраля 1890 г., содержание 300 руб.

Эконом Василий Козьмич Михайлов, содержание 400 руб. и квартира.

*Продовження в наступному номері.
Підготувала до друку Маргарита Мельник*

Газета «Соборний майдан»

Засновник — Національний заповідник «Глухів»

Свідоцтво про реєстрацію № СМ 390 від 06.02.2004 р.

Адреса редакції: м.Глухів Сумської обл., вул.Шевченка, 30, тел. 2-35-57, e-mail: dikz@ukr.net

Номер підготовлено до друку у науково-дослідному відділі заповідника

Верстка Віктора ІСАЄВА

Газета надрукована у АТ «Шосткинська міська друкарня»

м.Шостка, вул. К.Маркса, 69

Підписано до друку 22.12.2015 р.

Тираж — 500 примірників. Замовлення № 7309/3.

Редакція газети «Соборний майдан» запрошує до творчого співробітництва науковців, краєзнавців, любителів старовини

Електронна версія на сайті <http://nz-hlukhiv.com.ua/>

Редакційна колегія

Світлана ЖУКОВА

Юрій КОВАЛЕНКО

Ірина МОШИК

Олександр МІРОШНИЧЕНКО

Віктор ІСАЄВ

РОЗПОВСЮДЖУЄТЬСЯ БЕЗКОШТОВНО